

ומפרשינן: **תנא**, לא תימא שבתוך הרבקה פרה אחת נכנסת ואחת יוצאת, דאם כן אינן קשורות.

אלא: **רבקה נכנסת ורבקה יוצאת** — שאי אפשר שתהא רבקה נכנסת ורבקה יוצאת, אלא אם יש ביניהן ריוח [פירושו המשניות לרמב"ם].

תנו רבנן: כמה שיעור ראשה ורובה של פרה לענין מה ששינינו במשנה שיש להרחיק הפסין מן הבאר בשיעור זה?

שתי אמות!

וכמה עוביה של פרה לענין מה ששינינו בריוח שבין הפסין, שהוא לפי עוביה של פרה?

אמה ושני שלישי אמה, שהן — שתי רבקות של שלש שלש בקר — **כעשר אמות** [אמה ושני שלישי כפול שש], **דברי רבי מאיר**.

רבי יהודה אומר: או כשלש עשרה אמה [שחסר עוד שלישי], **ואו כארבע עשרה אמה** [שפחות בשני שלישי].

דהיינו: שיעור הריוח בין פס לפס — הוא שיעור שתי רבקות של ארבעה ארבעה בקר — הוא שלש עשרה אמה ושלישי אמה. יותר משלש עשרה ופחות מארבע עשרה.

ומקשינן אדברי רבי מאיר: אמאי נקט בכ"ף הדמיון — **כעשר**!?

הא מכוון הוא בצמצום ועשר בדיוק הוויין! שכל פרה עוביה אמה ושני שלישי, הרי לך לשש פרות עשר אמות מכוונות!?

ומשינינן: נקט התנא בדברי רבי מאיר "כעשר": **משום דבעי למיתנא סיפא** —

בדברי רבי יהודה — **"כשלש עשרה"** — **תנא נמי רישא כעשר** [ב"ח]!

ותמהינן: היכי אמרת דאידי דבעי למיתנא בסיפא "כשלש עשרה", תנא נמי רישא "כעשר"?

והרי לשון סיפא גופה אינו מיושב.

היכי תני בה **"כשלש עשרה"?! והא טפי משלש עשרה הויין, בשליש אמה!**

בשלמא אי הוה השיעור פחות משל עשרה, שפיר נקט התנא לשון "כשלש עשרה", שמגדיל את השיעור, ולא ממש שלש עשרה.

ואז היה אפשר לתרץ דתני נמי בדברי רבי מאיר "כעשר" כמו בדברי רבי יהודה.

אבל השתא, שלשון הסיפא עצמה הוא דחוק, לא יתכן לומר שנקט התנא בדברי רבי מאיר שיעור שאינו לשון מדוייק בגלל הסיפא!

ומשינינן: הא דתני "כשלש עשרה" הוא **משום דבעי למתני "כארבע עשרה"**.

ובארבע עשרה שפיר נקט "כארבע עשרה" כיון שבאמת השיעור הוא פחות מארבע עשרה [שהוא שלש עשרה אמה ושלישי]. ואידי דידיה תני נמי "כשלש עשרה".

והשתא ניחא שפיר הא דאמרינן, דתני נמי "כעשר", משום דבעי למיתנא סיפא "כשלש עשרה".

ומקשינן עלה: הרי לשון "כארבע עשרה" נמי לא ניחא.

ו"כארבע עשרה" — **הא לא הויא!?**

כיצד: הוסף על רוחב הבור שתי אמות לכל רוח — שהרי צריך להרחיק הפסין מן הבאר כדי ראשה ורובה של פרה — נמצא רוחב ההיקף שתיים עשרה אמות על שתיים עשרה אמות. הוצא שתי אמות דיומד בכל רוח — אמה מכאן ואמה מכאן — ותמצא בין הדיומדין עשר אמות.

ומאידך: **בבור רחב שתיים עשרה אמות על שתיים עשרה אמות, דכולי עלמא** — בין רבי מאיר ובין רבי יהודה — **לא פליגי דבעינן** תוספת פשוטיין על הדיומדין.

שהרי אף רבי יהודה לא התיר להרחיק בין דיומד לדיומד יותר משלש עשרה אמה ושליש, כדאמר רבי יהודה במשנה. וכשרוחב הבור שתיים עשרה אמות על שתיים עשרה אמות, תמצא בין דיומד לדיומד יותר משלש עשרה אמה ושליש, וצריך פשוטיין למעט הריוח שביניהם.

כיצד: הוסף על רוחב הבור שתי אמות לכל רוח, הרי לך היקף רחב שש עשרה אמה, הוצא ממנו שתי אמות לדיומדין, הרי לך ארבע עשרה אמה בין דיומד לדיומד, דלא שרינן אף לרבי יהודה.

כי פליגי: בבור שהוא רחב במשהו יותר משמונה אמות, שהריוח בין הדיומדין הוא, משהו יותר מעשר אמות, ועד בור שהוא רחב שתיים עשרה אמות, שהריוח בין הדיומדין ארבע עשרה אמה.

[ולאו דוקא, דאף אם רחב הבור אחת עשרה אמה ושליש ועוד משהו, נמי לא פליגי! שהרי הריוח בין הדיומדין, שלש עשרה אמה ושליש ועוד משהו, טפי מריוח דשרי רבי יהודה. אלא שלא דק — תוספות].

כלומר: הלא השיעור הוא רחוק מארבע עשרה, שאינו אלא בשליש יותר משלש עשרה, ונמצא דאף "כארבע עשרה" הוא לשון מגומגם. ואיך נאמר "אידי" דידיה תני נמי "כשלש עשרה", ואידי "כשלש עשרה" תני נמי ברבי מאיר "כעשר"!?]

ומשנינן: **אמר רב פפא**: בשלמא אי הוה תני בברייתא רק "כשלש עשרה", או הוה תני רק "כארבע עשרה", לא היה הלשון מדוקדק.

אבל השתא דתני כאחד: "כשלש עשרה וכארבע עשרה", הכי פירושו: **יתירות על שלש עשרה ואינן מגיעות לארבע עשרה**.

והשתא ממילא, ניחא שפיר הא דשנינן דתני "כעשר", אידי דבעי למיתנא סיפא "כשלש עשרה".

[שמועה זו נתבארה על פי מהרש"ל].

והשתא הדרין לפרושי מתניתין:

אמר רב פפא לפרושי פלוגתא דרבי יהודה ורבי מאיר במשנתנו — דרבי יהודה סבר דסגי בארבעה דיומדין, ולרבי מאיר בעי עוד ארבעה פסין — באיזה רוחב בור ובאיזה גודל היקף הפסין, נחלקו:

בבור רחב שמונה אמות על שמונה אמות, דכולי עלמא — בין רבי יהודה ובין רבי מאיר — **לא פליגי** דסגי בארבעה דיומדין בפינות הבור, **ולא בעינן פשוטיין** ביניהם.

שהרי אף לרבי מאיר מותר להרחיק בין דיומד לדיומד עשר אמות, כדאמר רבי מאיר במשנה. וכשרוחב הבור שמונה אמות, לא תמצא בין דיומד לדיומד אלא עשר אמות, ואם כן למה לי פסין.

וממילא נלמד שנחלקו בבור רחב שמונה ועד שתים עשרה.

ואף דמברייתא שפיר ידעינן שיעור עוביה, ושיעור ראשה ורובה של פרה, ולא צריכנא לדרב פפא, מכל מקום רב פפא – מ הך ברייתא לא שמייע ליה, אלא מדעתו הבין כך, וקא משמע לן רב פפא, ששיעוריהן כדאיתא בברייתא.

ומביאה הגמרא סדרה של בעיות ששאל אבי מרבה וסימן לאיבעיות:

א. [ה] אריך ב. יותר ג. בתל ד. היצת, ה. הצר. ו. שיבשה – סימן.

א. [ה] אריך:

בעא מיניה אבי מרבה: אם היה היקף הדיומדין גדול, עד שבין הדיומדין יותר מעשר אמות – שמצריך רבי מאיר פשוט בין דיומד לדיומד – והאריך בדיומדין כשיעור פשוטין. [רא' ציור 1]

כלומר: עשה הדיומדין רחבין עד שלא נשאר ריוח בין דיומד לדיומד יותר מעשר אמות, ועשה כן במקום להעמיד את הפשוטין שהיה צריך ליתן כדי לעשות פירצות פחותות מעשר אמות.⁽³³⁾

לרבי מאיר שהזכיר בדבריו תיקון של "תוספת פשוטין" – מהו שיועיל אף הרחבת הדיומדין?

לרבי מאיר – דשרי עשר אמות ריוח ולא יותר – בעינן עוד ארבעה פשוטין, כדאיתא במתניתין.

אבל לרבי יהודה – דשרי ריוח עד שלש עשרה אמה ושליש – לא בעינן פשוטין.

ותמהינן ארב פפא: מאי קא משמע לן?

והא תנינא לכל דבריו במתניתין!

דממילא שמעינן מסיפא – דשרי רבי מאיר רווח עשר אמות, ורבי יהודה לא שרי אלא שלש עשרה אמה ושליש, וקתני: שצריך להרחיק הפסין שתי אמות – דברי שא, בבור שהוא רחב משמונה ועד שתים עשרה הוא דפליגי.

שהרי פשיטא, דריוח עד עשר לא בעי פשוטין, לרבי מאיר. ולא אמר רבי מאיר ברישא דבעינן פשוטין, אלא בריוח יותר מעשר אמות!

ומשנינן: רב פפא לפרושי מתניתין קא אתי!

שהרי במשנה לא נאמר שיעור הריוח שבין הפסים ושיעור הרחקת הפסין מן הבאר, באמות, אלא לפי עוביה של פרה, וראשה ורובה של פרה.

ופירש לן רב פפא: שיעורא דרבי מאיר: עשר אמות! ושיעורא דרבי יהודה: שלש עשרה אמה ושליש! וראשה ורובה של פרה: שתי אמות!

במתניתין]. והזכיר זה אבי, לאשמועינן: דאפילו בכי האי גוונא מספקא ליה אי דיומדין מהני, ראה שם.

33. בשפת אמת מפרש: "כשיעור" פשוטין, שהיה בתוספת שהוסיף על הדיומדין כשיעור רוחב שהיה צריך לעשות אם היה נותן פשוטין, דהיינו לכל הפחות אמה לכל פשוט [כדאיתא

וביאור הספק: איכא למימר שרבי מאיר

דוקא "פשוטין" קאמר, דכיון דהרחיקן יותר משיעור חכמים [שהוא, עד שיהא עשר אמות בין דיומד לדיומד], בעינן היכר ביני ביני לדיומדין, ולא די בהארכת דיומדין, אלא צריך להרחיק פורתא מן הדיומד ונותן שם פשוט, וכן לאידך גיסא, משום דליהוי היכרא.

—
והא "עד שירבה פסין" — מיבעי ליה למיתני!

או דילמא, כיון דסוף סוף בין דיומד לדיומד עשר אמות ריוח הוא דאיכא, לא מיתסר. (34)

ד"שירבה בפסין" משמעותו ריבוי בפסין הקיימים, ולא ריבוי של עוד פסין?!

אמר פשט ליה רבה לאביי: תניתוה במתניתין:

ומשנינן: תני במתניתין: עד שירבה פסין.

איכא דאמרי הכי אמר ליה רבה לאביי:

תניתוה במתניתין שאין יכול להאריך הדיומדין. דהא קתני: ובלבד שירבה בפסין.

מותר להרחיק [מן הברא] כל שהוא [ואפילו יותר מעשר אמות בין דיומד לדיומד], ובלבד שירבה בפסין.

מאי לאו, (36)

הכי קאמר: דמפיש שמרבה ועביד ועושה פשוטין. ולא סגי בהארכת הדיומדין.

מאי לאו, "ירבה" לשון הגדלה ותוספת הוא [ריטב"א]. והכי קאמר: "שירבה ויאריך בפסין" שכבר עומדין בפינות הבור. והיינו, דמאריך בדיומדין. (35)

ודחינן הכי: לא.

אלא הא דקתני: ובלבד שירבה בפסין, היינו דמאריך בדיומדין אם ירצה. (37)

הרי חזינן שיכול אף להאריך בדיומדין!

ודחינן: לא כדקאמרת.

הכי נמי מסתברא — כדפרשינן.

מדקתני: ובלבד שירבה בפסין, ולא קתני שירבה "פסין".

אלא: "ירבה" לשון ריבוי מנין הוא [ריטב"א].

והכי קאמר: דמפיש שמרבה ועביד ומעמיד עוד פשוטין, והיינו "פסין" דמתניתין.

שמע מינה.

ותמהינן עלה: אי הכי — האי "ובלבד

ב. יותר:

— ריטב"א.

34. וכתב בגאון יעקב: שאם האריך בדיומדין עד שהעומד מרובה על הפרוץ, לא מיבעיא לן.

36. מדקתני "ובלבד", דאי לאו למעוטי האריך בדיומדין, הא קתני רישא דעביד פשוטין — גאון יעקב.

35. ומתניתין רבי מאיר היא, דסתם מתניתין רבי מאיר. ועוד, דהא רבי יהודה פליג וסבירא ליה שאין יכול להרחיק כרצונו, אלא עד בית סאתיים

37. "ובלבד" לאו דוקא — גאון יעקב.

כורים — שמותר לטלטל בהם?! והוא הדין לביראות — שהקיפן לדירה הוא, מפני שממיהן ראוין בחול לשותית אדם — מהני היקף אפילו ביותר מבית סאתיים.

אמר להן רבי יהודה לחכמים: זו שבדיר וכל השאר: **מחיצה** שלימה היא. ומשום הכי מהני אפילו ליותר מבית סאתים.

ואלו שבביראות: פסין ולא מחיצות שלמות!

שהרי בין כל אחד ואחד שלש עשרה אמות ויותר, ואין בהן עומד אלא אמה בין כל שלשה עשרה ושלש עשרה אמה, ומשום הכי לא מהני היקף פסין ליותר מבית סאתיים.

[ראה מה שנתבאר במתניתין ריש פירקין, כביאור מחלוקתן של רבי יהודה וחכמים].

והשתא פושט רבה לאביי את בעייתו:

ואם איתא דלרבי יהודה מאריך בדיומדין — **זו מחיצה וזו מחיצה מיבעי ליה!**

כלומר: כיון שביש בו בית סאתים מיירי, אם בא להאריך בדיומדין עד שלא יהא ביניהם אלא שלש עשרה אמה ושליש אמה, הרי העומד מרובה בו על הפרוץ [שהרי רחבו של בית סאתיים הוא שבעים אמה ושיריים. כי שבעים אמה ומעט על שבעים אמה ומעט, עולה חמשת אלפים אמה, כשיעור שטח של בית סאתיים], ומחיצה גמורה חשיבא אף הפסין שבביראות, וזו וזו מחיצה הן! ⁽³⁸⁾

אלא שיש לדחות ולומר: לעולם לרבי יהודה מאריך בדיומדין.

בעא מיניה אביי מרבה: היה הריוח שבין הדיומדין יותר משלש עשרה אמה ושליש [דלא מהני לכולי עלמא], **לרבי יהודה**, שלא הזכיר בדבריו תיקון פשוטים — **מהו נותן** כדי להפחית הריוח שביניהן?

האם פשוטין דוקא עביד ביניהם, כי היכי דליהוי הכירא ביני ביני לדיומדין.

או דילמא אדרבא, **בדיומדין מאריך**, עד שיעמוד הריוח על שלש עשרה אמה ושליש. דאי עביד פשוטין ביניהן, איכא למימר אתי אוריא דהאי גיסא [בין הדיומד לפשוט], ואוריא דהאי גיסא [בין הפשוט לדיומד], ומבטל ליה לפשוט, ועדיף הארכת הדיומדין?

אמר ליה רבה לאביי: תניתוה בבדייתא:

כמה הן הפסין מקורבין לבאר?

לא פחות מכדי ראשה ורובה של פרה.

ועד כמה הן מרוחקין?

אפילו בית כור ואפילו בית כוריים, ובלבד שירבה בפסין!

רבי יהודה אומר: אם שטח ההיקף הוא עד **בית סאתיים** — מותר.

יותר מבית סאתיים — אסור. לפי שזה הוא השיעור בכל מקום להיקף העשוי שלא כתיקנו.

אמרו לו חכמים לרבי יהודה: וכי אי אתה מודה בדיר ופחר ומוקצה וחצר, שאפילו אם היא בת חמשת כורים, ואפילו בת עשרה

38. נתבאר על פי הריטב"א, ולפי שיטת רש"י.

מארבע אמות עד שמגיע לגובה עשרה, אין זה מדרון זקוף.

עמוד או תל שהיה בסביבות הבאר, גבוה עשרה ורחב יותר מאמה על אמה, הרי הוא נידון משום דיומד, אף על גב שהוא סתום. מפני שאנו אומרים: כל שאילו יחלק, כלומר, ינטל עובי העמוד, ויעשה כמרזב — דופן לכאן ודופן לכאן — שרוחב כל דופן אמה, רואין אותו כאילו נחלק למרזב, וראוי הוא לשמש כדיומד של פסי ביראות. [רא' ציור 2]

ובעי אביי מרבה:

תל המתלקט, המתאסף לגובה של עשרה טפחים **מתוך ארבע** אמות, דהיינו ששפוע מדרונו נמשך לא יותר מארבע אמות עד שמגיע לגובה עשרה טפחים, שהוא מדרון זקוף שאינו נוה להילוך [ולענין רשות היחיד, חשיב רשות היחיד בראשו, כיון שהוא גבוה עשרה טפחים].

ורוחב ראשו הוא בשיעור כזה שאילו יחלק ראשו ויעשה כמרזב, יהיה לו אמה מכאן ואמה מכאן — האם יכול להיות נידון תל זה כשהוא נמצא ליד באר משום דיומד.

או אינו יכול להיות נידון משום דיומד?

[אבל אם היה מתלקט עשרה רק מתוך חמש אמות, פשיטא שלא היה נידון משום דיומד, אלא הרי כקרקע רשות הרבים].

אמר ליה רבה לאביי: תניתוה:

רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם היתה שם בסביבות הבאר **אבן מרובעת** [ולא עגולה],

והכי קאמר: זו — שבדיר וכל השאר — תורת מחיצה עליה, הואיל ופרצותיה רחבים בעשר ולא יותר, כשיעור "פתח".

ואלו שבביראות תורת פסין עליהן, הואיל ופרצותיהן שבין פס לפס, רחבים שלש עשרה אמה ושליש, שהם יותר משיעור "פתח", הלכך ביותר מבית סאתיים לא מתכשר! (39)

ג. בתל:

בעא מיניה אביי מרבה:

עמוד ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה, הרי הוא רשות היחיד, בראשו.

תל ברשות הרבים שהיה לו מדרון לעלות עליו מרשות הרבים:

אם היה מדרונו משופע יפה, ונוח לבני רשות הרבים לעלות עליו, בטל שם רשות היחיד מגובה העמוד, כיון דנוח המדרון להילוך רבים.

אבל אם היה שיפוע המדרון זקוף, שאין המדרון נוה להילוך רבים, לא בטל שם רשות היחיד מראשו.

ושיעור שיפוע המדרון הזקוף הוא, אם מתחלתו ברשות הרבים, ועד שמגיע לגובה עשרה טפחים, אין נמשך המדרון יותר מארבע אמות [כפי שהוא באלכסון מאירי שבת דף ק א וגאון יעקב, והחזון איש ביאר שהכונה היא לאורך הבסיס]. [רא' ציור 1]

אבל אם נמשך אלכסונו של המדרון יותר

זמר — רבי ישמעאל — סבר: אפילו תרי
"רואין" נמי אמרינן.

ותל נמי, דאיבעיא ליה לאביי — בפלוגתא
דהנך תנאי תליא!

כי תל כאבן עגולה דמי, כיון שאי אפשר
לתל שיהא מרובע ולא יהיה בו תוספת על
הריבוע, ובעינן לומר תרי "רואין":

א. כאילו ניטל עודף התל על הריבוע
שבתוכו.

ב. כאילו ניטל פנים הריבוע ונעשה כמרזב.

נתבאר על פי רש"י, בתוספת דברי
הריטב"א.⁽⁴⁰⁾

ד. חיצת:

בעא מיניה אביי מרבה: עשה בפינות הבאר
— במקום דיומד — חיצת הקנים [מחיצה
של קנים] מקנה — קנה העומדים זה ליד זה,
וסמוכים בפחות משלשה טפחים ביניהם
ואיכא למימר "לבוד", מי נידון משום דיומד
או לא?

וביאור הספק: דכיון דפסי ביראות הפרוץ
מרובה בהן על העומד, לא הכשירו אלא
כשהעומד הוא מחיצה של שתי וערב, אבל
מחיצת הקנים שמחיצה של שתי היא,
שמחיצה גרועה היא [וכדלעיל דף טז ב],
אפשר לא הקילו בה בפסי ביראות —
ריטב"א.

אמר ליה רבה לאביי: תניתוה: היה שם

רואין את שיעור האבן: כל שאילו תחלק
האבן, ותעשה כמרזב, ויש בה אמה לכאן
ואמה לכאן — נידון משום דיומד.

ואם לאו — אינו נידון משום דיומד.

רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה
אומר: אפילו היתה שם אבן עגולה —

הרי למרות שהיא מחוסרת חקיקה כפולה:

א. לחקוק ולהסיר את בליטת העיגול על
הריבוע שבתוכה, כדי להשוות את רוחב
אמצעה לרוחב צדדיה ותהא מרובעת.

ב. ליטול ממנה עובי הריבוע ולעשותה
כמרזב.

בכל זאת — רואין: כל שאילו תחקק האבן
העגולה, שיוסר ממנה תחילה עודף העיגול
על הריבוע, ואחר כך תחלק ויהיה אפשר
לעשותה כמרזב, ויש בה אמה לכאן ואמה
לכאן — נידון משום דיומד.

ואם לאו, אינו נידון משום דיומד.

ומפרשינן לפלוגתייהו: במאי קא מיפלגי?

מר — רבי שמעון בן אלעזר — סבר: רק
חד "רואין" אמרינן, ומשום הכי רק אבן
מרובעת שפיר דמי, דאמרינן: "רואין" כאילו
נחלקה.

אבל תרי "רואין" לא אמרינן. ומשום הכי,
באבן עגולה אין אומרים בה: "רואין" כאילו
נחלקה, ו"רואין" כאילו נחלקה, ואינה
נידונית משום דיומד.

40. וראה בחזון איש סימן ק"ח סק"י שביאר
דבריהם, שהמרובע היכרו יותר ניכר מהעיגול,

40. וראה בחזון איש סימן ק"ח סק"י שביאר
דבריהם, שהמרובע היכרו יותר ניכר מהעיגול,

נמי "גדר" מיקרי [כי מאן יימר לן דבגדר שתי וערב מיירי התנא]. ואם כן גדר הינה ממש חיצת הקנים.

אלא, על כרחך **מאי אית לך למימר**, דקתני תרי גווני "גדר":

א. "גדר" גמור של שתי וערב [ואם תאמר מאי קא משמע לן? איבעי לן לאשמועינן דאף על גב ד"היה שם" ולא הועמד לשם פסים נמי מהני].

ב. חיצת הקנים שהיא של שתי.

וכיון שכן **הבא נמי**, כלומר: אף אם נפרש ד"חיצת הקנים" היינו גודריתא דקני, וכמו שאמרתי, לא יקשה לך "היינו אילן".

כי תרי גווני אילן קתני בברייתא:

א. אילן שלם, דאיכא למימר יחקק ויחלק ויהיה בו אמה לכאן ואמה לכאן.

ב. גודריתא דקני, דגריעא טפי, מחמת שני ענינים.

האחד, שצריך לומר "רואין" כפול:

רואין כל שאילו יחקק ויחלק בתחתית הגודריתא. ורואין כל שאילו יינטלו הקנים האמצעיים שבגובה הגודריתא וישארו קנים עשויים כדיומד.

והשני, אף אחר שתאמר "רואין", עדיין מחיצה של שתי היא למעלה.

וזה הוי כמו תרתי לגריעותא, ואשמועינן ברייתא דאף בכי האי גוונא מהני.

סביבות הבאר, אילן שאפשר לחוקקו ולחלקו ויהיה בו אמה לכאן ואמה לכאן, או גדר מרובעת של אבנים [רש"י סוכה דף כב ב] שאפשר לחלקה ויהיה בה אמה לכאן ואמה לכאן, או חיצת הקנים, נידון משום דיומד.

מאי לאו, "חיצת הקנים" דאיתא בברייתא, היינו קנה קנה בפחות משלשה טפחים ביניהם, וקתני נידון משום דיומד!

ודחי ליה אב"י: לא מיירי "חיצת הקנים" בקנים שאינם מחוברין למטה. אלא בגודריתא דקני, שהם: קנים הרבה המחברים בעץ אחד למטה סמוך לארץ עד לגובה שלשה טפחים, ולמעלה משלשה הן מתפרדים לקנה קנה פחות משלשה טפחים, וכיון שהם מחוברים כולם לאותו מקום הם נחשבים לקנה אחד [ר"ח], ואילו הספק שלי הוא בקנים נפרדים לגמרי.

ותמה עלה רבה: אי הכי, לדברין, שחיצת הקנים משמעותה שמחברים הקנים למטה, כמו אילן, שיש לו גזע שנפרדים ממנו ענפים — היינו אילן, ומדוע הוסיף התנא את חיצת הקנים לאחר שכתב את דין אילן!?

וענה לו אב"י: ואלא, מאי בעית למימר מכח הך קושיא — ד"היינו אילן" — ד"חיצת הקנים" היינו קנה קנה פחות משלשה טפחים.

הרי לא הועלת בכך מידי.

כי אף אם תפרש כן, יקשה: חיצת הקנים — היינו גדר, ומדוע הצטרך התנא לשנות שוב חיצת הקנים?

שהרי "גדר" סתם קתני, ואף גדר של שתי